

ARCHÍV MINISTERSTVA VNÚTRA SSR

B 8

Inv. jedn.: 106

FOND: Správa ZNB hl.mesta Bratislavy a Zs kraja

Správa ŠtB BRATISLAVA

Sign: _____

Situácia v Čs.televízii v Bratislave:

- rozbor situácie
- poznatky k osobám

1967

Počet listov: _____

Nevyberajte spisy z obalu!

Neporušujte poradie spisov!

Nepíšte na spisy!

T .ZNV SSR č. 2684.3

Z P R Á V A

o situácii v Československej televízii v Bratislave.

Dňa 12.I.1967 podal na adresu Ministerstva vnútra v Prahe Mikuláš FILUS, pracovník Čs. televízie oznámenie, v ktorom poukazuje na nedostatky v kádrovej politike a v hospodárení u jeho zamestnávateľa, teda Československej televízie v Bratislave.

S cieľom vyjasniť hodnovernosť údajov, uvádzaných FILUSOM v oznámení, bolo prevedené prehodnotenie všetkých doposiaľ získaných poznatkov k tomuto objektu i k osobám v ňom pracujúcich. Rozbor týchto poznatkov ukazuje na nasledovnú situáciu:

V Čs. televízii v Bratislave je v súčasnej dobe zamestnaných 1.070 osôb. Najprudší rast počtu zamestnancov je zaznamenávaný od roku 1960, kedy mala táto inštitúcia len okolo 400 pracovníkov. Značné percento z početného stavu zamestnancov tvoria zmluvní externí pracovníci, z čoho pramení i neúmerne vysoká fluktuácia, ktorá tu je.

Vzhľadom na zvýšené úkoly Čs. televízie kladú zodpovední funkcionári na úkor morálno kádrového a politického profilu pri prijímaní osôb do práce väčší dôraz na ich kvalifikáciu a schopnosti. V nemalej miere sa pritom prihliada i na známosti a rôzne intervencie. Treba povedať, že značný podiel pri prijímaní zamestnancov majú však i mzdové podmienky, ktoré sú oproti iným podnikom pomerne nevýhodné.

Za takejto situácie boli do zamestnania prijaté viaceré osoby, u ktorých sa vyskytovali kádrové i morálne závady, resp. také, ktoré nemohli nájsť vhodné zamestnanie v iných podnikoch. Medzi túto kategóriu prijatých osôb do zamestnania patria i tí, ktorých FILUS uvádza vo svojom oznámení, ako napr. bývalí príslušníci ČSLA mjr. Jozef KIANIČKA, por. Anton REPA

67

a Koloman KRAJČOVIČ, ktorí majú kvalifikáciu týlových dôstojníkov na úrovni vyššej hospodárskej školy a z armády boli uvoľnení v rámci prevádzaných kádrových opatrení /KRAJČOVIČ príbuzných v zahraničí/, resp. znižovania stavov. Poznatky o závadovej, politickej činnosti u menovaných zistené neboli. Podobne boli prijatí i ďalší zamestnanci najmä na programový úsek ako napr. Ján TRACHTA, bývalý diplomatický pracovník Slovenského štátu v Nemecku, Irena GERVAYOVÁ, bývalá pisárka na úradovni GESTAPA v Bratislave a mnohí ďalší. Poznatky o posledne menovaných v čase ich prijatia boli známe ale napriek tomu po predchádzajúcom súhlase ÚV KSS v Bratislave, boli do zamestnania prijatí.

Pokiaľ ide o ďalšie osoby uvádzané v oznámení a to o Dezidera SINIČ-ÁKA, Ladislava LAZOVSKÉHO a Ernesta ROSINA treba uviesť, že ide o osoby židovského pôvodu a dlhodobých zamestnancov Čs. televízie. SINIČÁK je jedným zo zakladajúcich pracovníkov Čs. televízie a doposiaľ prešiel na tomto úseku viacerými vedúcimi funkciami. Z hľadiska štb. bol k nemu získaný poznatok, že v minulosti bol blízkym osobným priateľom emigranta Michala ZIBRÍNA a po jeho úteku mal predávať ním tu zanechané auto. Tento poznatok však doposiaľ potvrdený nebol. V minulosti ako vedúci správy Čs. televízie organizoval rôzne posedenia spojené s pohostením mimo Bratislavu, najmä pre vedúcich funkcionárov ako býv. námestníka riaditeľa Čs. televízie Andreja SARVAŠA, býv. riaditeľa Emila B. ŠTEFANA a ďalších, pričom sa používali služobné motorové vozidlá a pod. Tým si udržiaval a upevňoval u popredných funkcionárov Čs. televízie svoju pozíciu. Po pracovnej stránke sa u neho vyskytovali časté nedostatky a bol plne zodpovedný za neporiadky na úseku správy, ako i za rozkrádanie národného majetku, ku ktorému dochádzalo v dôsledku nedostatočnej evidencie a kontroly. Preto tieto dôvody boli zo strany KS SNB v Bratislave v roku 1961 podnikané opatrenia, aby bol uvoľnený zo zamestnania. Napriek tomu bol však v zamestnaní Čs. televízie ponechaný naďalej a presadzovaný býv. námestníkom riaditeľa Andrejom SARVAŠOM, s

2

ktorým udržiaval úzke osobné priateľstvo.

LAZOVSKÝ Ladislav je členom KSC a v ZO KSS pri Čs. televízii v Bratislave zastával viaceré funkcie. Boli k nemu zistené poznatky, že v rokoch 1963-64 ako nakupovač Čs. televízie mal zakúpiť väčšie množstvo v tej dobe úzkoprofilového filmového materiálu od fy ORWO z NDR, ktorý bol vadný a spôsoboval časté poruchy pri filmovacích prácach. Nepriateľský úmysel mu dokázaný nebol a v rámci podniku bolo voči nemu prevedené disciplinárne opatrenie s preradením na menej dôležité pracovisko

Ernest ROSIN, býv. pracovník správy majetku Čs. televízie je t.č. v USA, kde emigroval v januári 1967. Bol považovaný za veľmi dobrého pracovníka. Na jeseň roku 1966 vycestoval na súkromnú návštevu k bratovi do USA, odkiaľ začiatkom januára 1967 poslal list riaditeľstvu Čs. televízie, že sa do ČSSR nevráti ako dôvod uviedol rozpory s námestníkom riaditeľa Čs. televízie Štefanom ŠARADINOM. Všetky uvádzané osoby udržiavali medzi sebou úzke osobné styky, i keď na pracovisku boli v častých rozporoch, čo zdôvodňovali pracovnou kompetenčnou nevymerenou. Závažnejšia hospodárska prestná činnosť u nich zistená nebola. Treba však uviesť, že nie je známy obsah revíznej zprávy, ktorá pojednáva o hospodárení v Čs. televízii a doposiaľ ju vedenie tejto inštitúcie nepredložilo ani bezpečnostným, ani súdnym orgánom. Revízna zpráva sa má nachádzať u námestníka Štefana ŠARADINA, ktorý k vykonaniu revízie dal príkaz.

I keď sa naša práca v objekte Čs. televízie osobitne nezameriavala na sledovanie správnej a hospodárskej situácie, boli predchádzajúcimi pohovormi a vyťažovaním agentúry zistené k týmto otázkam nasledovné poznatky:

Umiestnenie Čs. televízie v Bratislave v terajších objektoch je provizórnym riešením a za daného stavu si vyžaduje nadmerného úsilia v technickej údržbe i prevádzke. Vyriešenie tohoto problému sa očakáva dostavbou novobudovaného štúdia, ktoré má byť dokončené do konca roku 1970. V dohľadnej dobe sa pripravuje zavedenie prevádzky II. televízneho programu, čo situáciu ešte viac skomplikuje. Tento stav napomáha i čiastočnému nezodpovednému hospodáreniu s materiálom a finančnými prostriedkami. Doposiaľ však neboli v spolupráci s orgánmi VB zis-

tené väčšie finančné a materiálové transakcie a menšie nedostatky si rieši podnik v rámci svojej kompetencie.

Takmer denným problémom sú v objekte drobné krádeže medzi zamestnancami a tiež krádeže technického materiálu často veľmi cenného a úzkoprofilového. Vypátranie páchatelov je ťažké, nakoľko v objekte je takmer po celých 24 hodín neustály pohyb a za tejto situácie kontrole uniká prehľadnosť. Do priestorov objektu prichádza denne veľký počet účinkujúcich, externých pracovníkov i záujemcov o zamestnanie, čo túto situáciu ešte viac komplikuje. Najmä medzi externými pracovníkmi je veľký počet mladých ľudí s pochybným výzoromⁱ jednaním, ktorým ide hlavne o získanie dokladu o zamestnaní v televízii bez ohľadu na skutočný záujem o prácu.

Cenný technický materiál je pre nedostatok priestorov skladovaný na rôznych nevyhovujúcich miestach a ponechávaný i voľne na dvore. Napr. vyradené obrazovky, ktoré pri neopatrnej manipulácii s nimi môžu vyvolať silné deštruktívne účinky, sú skladované pri zadnom východe z dvora. Vyskytol sa prípad, že jednu z týchto obrazoviek odcudzila maloletá osoba a len na zárok bezpečnostného technika, ktorý ju zadržal, nedošlo k vážnym následkom.

Vzhľadom k naliehavým politickým a programovým problémom nebola hospodárskej situácii v Čs. televízii venovaná zo strany orgánov štátnej televízie taká pozornosť, ktorá by poskytovala dostatočný prehľad, potrebný k posúdeniu hodnovernosti všetkých tých údajov, ktoré FILUS vo svojom oznámení uvádza. Napriek tomu z dostupných materiálov i zo zúženého poznania sa ukazuje, že FILUSOM koncipované oznámenie vychádza v mnohých otázkach z jeho subjektívneho posudzovania tamojšej situácie. Dotýka sa problémov, ktoré nie je možné ničím dokumentačne dotvrdiť alebo, ktoré sa pravdivosti len približujú. Podľa vyjadrenia viacerých straníckych činiteľov, pracujúcich v Čs. televízii o oddanosti FILUSA nášmu socialistickému zriadeniu nemožno pochybovať, ale ako už bolo uvedené v niektorých prípadoch podlieha

vlastným subjektivistickým úsudkom, ktoré nie sú vždy v súlade so správnym chápaním nášho súčasného politického a spoločenského vývoja.

Okrem uvedených poznatkov treba uviesť, že pri rôznych príležitostiach ako sú schôdze a prebiehajúce porady v Čs. televízii sa konštatovalo, že osobné záležitosti a rozpory medzi jednotlivými vedúci pracovníkmi často prevládajú nad riešením problémov podniku, programu a zaoberaním sa s celkovou náplňou práce. Osobné rozpory medzi oblasťným riaditeľom Josefom VRABCOM a jeho bývalým námestníkom Andrejom SARVAŠOM, ďalej medzi Štefanom ŠARADINOM a Ing. Štefanom ORAVSKÝM, ako námestníkmi navzájom rozhodne konsolidácii pomerov v Čs. televízii neprospievali resp. neprospievajú. Začiatkom t.r. došlo však vo vedení Čs. televízie k niektorým kádrovým zmenám a je predpoklad, že mnohé z týchto problémov budú postupne odstránené.

V priebehu uplynulých rokov stala sa Čs. televízia v Bratislave stredom pozornosti zahraničnej tlače a zahraničných filmových pracovníkov. Za týmto účelom takmer pravidelne prichádzajú do Bratislavy rôzni VC z viacerých kapitalistických štátov, ktorí vyhľadávajú možnosti používania služieb Čs. televízie, resp. usilujú o spoluprácu s ňou. Napr. v roku 1963 ale i neskôr pricestoval niekoľkokrát do Bratislavy holandský novinár Dick VERKIJK, ktorý chcel prostredníctvom Čs. televízie nadviazať osobné kontakty a prevádzať interview s poprednými literátmi, medzi iným s Ladislavom MŇAČKOM, Romanom KALISKÝM, Katarínou LAZAROVOU, ale i ďalšími, ktorí zvlášť aktívne vystupovali do popredia v priebehu obrodného procesu. VERKIJK sa okrem iného zaujímal o vnútropolitickú situáciu v ČSSR, o postavení a vplyve náboženských kruhov u nás, o vzťah Čs. televízie k náboženským programom a pod.

V roku 1964 a 1965 pricestoval do Bratislavy i so svojím štábom zástupca televíznej spoločnosti berlínskych denníkov dr. Wolfgang VENOHR, ktorý tu získaval materiály o vnútro politickej situácii v ČSSR, o vzťahu medzi Čechmi a Slovákmi,

o SNP a pri tejto príležitosti snažil sa prísť do styku s rehabilitovanými osobami, ako i osobami, ktoré sa aktívne prejavovali v priebehu obrodného procesu. Okrem toho prišiel VENOHR do styku s býv. generálom Ferdinandom ČATLOŠOM, generálom Josefom MARKOM a ďalšími, od ktorých získal materiály o SNP. Po návrate do Berlína uverejnil vo viacerých západných časopisoch sériu článkov, v ktorých hrubo napádal politickú situáciu v ČSSR a obviňoval naše politické a vládne kruhy z nesprávneho uplatňovania národnostnej politiky voči Slovákom a pod.

Začiatkom roku 1967 boli získané viaceré hodnoverné poznatky o záujmoch jednotlivých pracovníkov Čs. televízie dosiahnúť väčšiu samostatnosť pri uzatváraní zmlúv o spolupráci s kapitalistickým zahraničím. Najväčšiu iniciatívu v tomto smere vyvíja šéf umeleckého programu Ivan TEREN, ako i referent Čs. televízie pre zahraničné styky Peter VOLKO, i keď jeho pracovná náplň má úplne odlišný charakter. Možno to ilustrovať na týchto niekoľkých prípadoch:

Koncom roku 1966 pricestoval do Bratislavy štáb filmových pracovníkov mníchovskej spoločnosti HORST FILM z NSR. Členmi tohto štábu boli von OPPEN, ako i dramaturg a Leopold LAHOLA, čs. vystahovalec, t.č. žijúci v NSR, ktorý pracuje u uvedenej spoločnosti ako scenárista. Cieľom ich cesty do ČSSR bolo nadviazať obchodné a koprodukčné styky s Čs. televíziou. Ivan TEREN, ktorý v minulosti veľmi úzko s LAHOLOM spolupracoval, udržiaval s ním i von OPPENOM počas ich pobytu v Bratislave veľmi dôverné osobné styky. Tieto styky sa uskutočňujú spravidla v jeho byte v Bratislave, ale tiež pri jeho cestách do NSR v byte LAHOLU a to bez bližšej kontroly. TEREN prejavil mimoriadny záujem o koprodukčnú spoluprácu i za cenu finančných a právnych ústupkov zo strany Čs. televízie v prospech LAHOLU a OPPENA. Pri predbežnom prejednaní spolupráce navrhol TEREN zaradiť do kalkulácie zmluvy, aby po realizácii filmu "S-Bahn Mörder" bola LAHOLOVI vyplatená provízia vo výške 5.000 DM, napriek tomu, že naša finančná

prax takúto formu finančných výhod nepripúšťa. Vzniká podozrenie, či nejde medzi obomi o dohovor v tom, že TERENovi majú byť tieto finančné prostriedky uložené na jeho osobné konto v zahraničí. Takto a podobne sa TEREN snaží obchádzať a ignorovať štatút Telexportu, ako oddelenia kompetentného pre uzatváranie zmlúv o zahraničnej spolupráci v celoštátnom meradle. Jeho úsilie je zamerané na to, aby sústredil pod svoju moc pobočku Telexportu pri Čs. televízii v Bratislave, Filmovú realizáciu, ako i zahraničnú reklamu a réžiu filmov spracovávaných koprodukčne s cieľom vytvoriť si tak podmienky pre sústavné cesty do zahraničia a získať väčšie finančné príležitosti.

Začiatkom januára 1967 vycestoval TEREN spoločne s režisérom Martinom ĽAPÁKOM a pracovníčkou Telexportu Martou FORMÁNKOVOU do NSR. Počas pobytu v NSR vystupoval ako "generálny riaditeľ slovenskej televízie" a spoločne s ĽAPÁKOM sa stážovali cudzincom, medzi nimi jednému občanovi, ktorý ako príslušník nemeckej národnosti bol v roku 1946 od nás odsunutý do Nemecka, že sú chudáci, že nemajú dostatok príležitostí pre voľné cesty do kapitalistického zahraničia a že nemajú aj dostatok finančných prostriedkov a pod. Je však pravdou, že ich finančné príjmy v ČSSR sú pomerne vysoké, v zahraničí konkrétne v NSR a v Anglii boli už viackrát a len na spomínanú cestu do NSR bola im poskytnutá denná dieta vo výške 35 DM, okrem stravy, ktorú tiež nemuseli z vlastných prostriedkov uhradiť.

TEREN patril v minulosti k spolku evanjelických akademikov, bol aktívne činný počas SNP v povstaleckom rozhlase, je členom KSC od roku 1945 a od oslobodenia zastával v umení na Slovensku mnohé popredné funkcie.

Činnosť podobného druhu vyvíja i referent pre medzinárodné styky pri Čs. televízii v Bratislave Peter VOLKO. Menovaný sa snaží získať si na svoju stranu vedenie bratislavskej pobočky Telexportu a sám nadväzuje a forsíruje kontakty s cudzími štátnymi príslušníkmi. Takto zorganizoval začiatkom t.r.

nadviazanie koprodukčnej spolupráce s rakúskym štátnym príslušníkom A. HOELEROM. Zmluva, ktorú chcel s ním uzatvoriť mala zahrňovať v prospech HOELERA až 80 % výhod včítane svetových práv. Na zásah zástupcov Telexportu z Prahy k jej uzatvoreniu však nedošlo. Podobné kontakty sa snaží VOLKO nadviazať i s dr. Fritsom ZEILINGEROM, zástupcom západonemcekej televízie, ako i redaktorom časopisu Neue Züricher Zeitung zo Švajčiarska BUCHELOM a ďalšími.

VOLKO je členom strany, židovského pôvodu, promováný právnik. Pred príchodom do Čs. televízie pracoval ako referent pre zahraničné styky v Koncertnej a divadelnej kancelárii v Bratislave. V tej dobe počas zahraničných ciest, ktoré uskutočňoval s rôznymi umeleckými telesami udržiaval kontakty s emigráciou, najmä v NSR ako napr. Pavlom ČULÍKOM v Mníchove a inými. Od týchto osôb sa snažil získavať za výhodné ceny rôzny spotrebný tovar. Na základe uvedených poznatkov bol z Koncertnej a divadelnej kancelárie prepustený a navrhnutý na stranické potrestanie. Popri svojom zamestnaní v Čs. televízii snaží sa o ďalšie zasahovanie do problémov Koncertnej a divadelnej kancelárie, vybavuje súkromné zahraničné cesty pre niektorých nemu osobne blízkych umelcov, od ktorých mal podľa nepotvrdených zpráav brať tiež úplatky. V objasňovaní tejto činnosti VOLKU sa pokračuje a ak bude potvrdené, vyvodí sa z toho príslušné dôsledky.

Odhládnuť od oznámenia podaného FILUSOM je situácii v objekte Čs. televízie v Bratislave venovaná aktívna pozornosť a to cestou agentúry i dôverníckej siete. V prípade, že budú zistené k tomuto problému závažnejšie poznatky, budú o nich informované stranické orgány i II. správa HS Štb.

Oznámenie FILUSA treba považovať za čiastočne opodstatnené.

Zpravu predkladám k Vašej informácii.